

Rolnummers 6310, 6311, 6312 en 6313
Arrest nr. 156/2016 van 8 december 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 13 van de wet van 10 januari 2010 tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel, gesteld door de Raad van State.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, P. Nihoul en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij vier arresten, nrs. 233.064, 233.062, 233.067 en 233.066, van 27 november 2015 in zake respectievelijk Valentin Meys, Tobias Kleines, Harold Mahaux en David Jost tegen de Belgische Staat, waarvan de expedities ter griffie van het Hof zijn ingekomen op 9 december 2015, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 13 van de wet van 10 januari 2010 tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 februari 2010, dat artikel 7 van de wet van 16 maart 2000 betreffende het ontslag van bepaalde militairen en de verbreking van de dienstneming of wederdienstneming van bepaalde kandidaat-militairen (...) wijzigt, in zoverre het bepaalt dat elke kandidaat wiens dienstneming of wederdienstneming verbroken wordt wegens een andere reden dan wegens medische ongeschiktheid, die ophoudt kandidaat-militair van het actief kader te zijn en die, meer bepaald, in de hoedanigheid van kandidaat-beroepsofficier, ten minste 60 studiepunten heeft behaald in de Koninklijk Militaire School of in een andere instelling van het hoger onderwijs ertoe gehouden is om een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden terug te betalen, terwijl er voordien enkel een verplichting tot terugbetaling was indien de leerling zijn rendementsperiode niet voltooide na het behalen van een bachelor- of masterdiploma, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het beginsel van rechtszekerheid, in zoverre die bepaling op dezelfde manier geldt voor diegenen die in het leger dienst hadden genomen onder de gelding van de vroegere wet en, op het ogenblik van de inwerkingtreding, reeds 60 studiepunten hadden behaald maar niet de graad van bachelor of master, en voor de andere kandidaten die dienst hebben genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en die bijgevolg zeer goed op de hoogte waren van de gevolgen verbonden aan het behalen van 60 studiepunten wat de verplichting tot terugbetaling betreft, en in zoverre de gedeeltelijke terugbetaling zonder onderscheid betrekking heeft op de wedden die een kandidaat-militair heeft ontvangen vóór en na de inwerkingtreding van de wet van 10 januari 2010 ?

2. Schendt artikel 13 van de wet van 10 januari 2010 tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 februari 2010, dat artikel 7 van de wet van 16 maart 2000 betreffende het ontslag van bepaalde militairen en de verbreking van de dienstneming of wederdienstneming van bepaalde kandidaat-militairen (...) wijzigt, in zoverre het bepaalt dat elke kandidaat wiens dienstneming of wederdienstneming verbroken wordt wegens een andere reden dan wegens medische ongeschiktheid, die ophoudt kandidaat-militair van het actief kader te zijn en die, meer bepaald, in de hoedanigheid van kandidaat-beroepsofficier, ten minste 60 studiepunten heeft behaald in de Koninklijk Militaire School of in een andere instelling van het hoger onderwijs ertoe gehouden is om een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden terug te betalen, terwijl er voordien enkel een verplichting tot terugbetaling was indien de leerling zijn rendementsperiode niet voltooide na het behalen van een bachelor- of masterdiploma, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het beginsel van rechtszekerheid, in zoverre die bepaling op dezelfde manier geldt voor diegenen die in het leger dienst hadden genomen onder de gelding van de vroegere wet, en voor de andere kandidaten die dienst hebben genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en die bijgevolg zeer goed op de hoogte waren van de gevolgen verbonden aan het behalen van 60 studiepunten wat de verplichting tot terugbetaling betreft, en in zoverre de gedeeltelijke terugbetaling zonder onderscheid betrekking heeft op de

wedden die een kandidaat-militair heeft ontvangen vóór en na de inwerkingtreding van de wet van 10 januari 2010 ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6310, 6311, 6312 en 6313 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- Valentin Meys, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Bourtembourg, advocaat bij de balie te Brussel;

- Tobias Kleines, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J.-F. Jaminet, advocaat bij de balie te Luik;

- Harold Mahaux, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Bourtembourg en Mr. F. Belleflamme, advocaat bij de balie te Brussel;

- David Jost, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J.-F. Jaminet;

- Joachim Lebrun, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Vande Castele, advocaat bij de balie te Antwerpen;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door majoor V. De Saedeleer, kapitein-commandant M. Kerckhofs en luitenant M. Fontaine.

Bij beschikking van 21 september 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers P. Nihoul en E. Derycke te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 19 oktober 2016 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, zijn de zaken op 19 oktober 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

De verzoekers voor de Raad van State vorderen de vernietiging van een koninklijk besluit dat hun een vrijstelling, om uitzonderlijke sociale redenen, van de terugbetaling van de tijdens hun vorming aan de Koninklijke Militaire School geïnde wedden weigert.

In de zaak nr. 6310 leidt de verzoeker een enig middel af uit de schending van de wet van 28 februari 2007 « tot vaststelling van het statuut van de militairen en kandidaat-militairen van het actief kader van de Krijgsmacht », met name artikel 84 ervan, uit de vergissing en de tegenstrijdigheid in de motieven, uit de schending van de wet van 29 juli 1991 « betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen » en uit de bevoegdheidsoverschrijding. In zijn laatste memorie preciseert hij dat de wet van 10 januari 2010 « tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel » een discriminerend karakter vertoont in zoverre zij in geen enkele overgangsbepaling voorziet, zodat hij, als gevolg van zijn slagen ten belope van 60 studiepunten, is onderworpen aan de verplichting tot terugbetaling, terwijl, toen hij dienst heeft genomen als kandidaat-militair, een dergelijke verplichting alleen bestond indien de kandidaat-militair zijn studiecycclus met vrucht had beëindigd. Hij verzoekt dat aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag wordt gesteld.

In de zaak nr. 6311 leidt de verzoeker een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de voormelde wet van 29 juli 1991 en van de beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en evenredigheid. Hij voert eveneens aan dat de voormelde wet van 10 januari 2010 geen enkele overgangsbepaling bevat, zodat de onmiddellijke toepassing van de nieuwe regeling een discriminerend karakter vertoont, aangezien artikel 7 van de wet van 16 maart 2000 « betreffende het ontslag van bepaalde militairen en de verbreking van de dienstneming of wederdienstneming van bepaalde kandidaat-militairen, de vaststelling van de rendementsperiode en het terugvorderen door de Staat van een deel van de door de Staat gedragen kosten voor de vorming en van een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden », op het ogenblik dat hij de studies van kandidaat-officier heeft aangevat, alsook op het ogenblik dat hij heeft beslist het tweede vormingsjaar voort te zetten, geen enkele verplichting oplegde om een deel van de tijdens de vorming geïnde wedde terug te betalen wanneer die vorming werd beëindigd nog vóór die was voltooid en voor zover de kandidaat-officier geen houder was van het kandidaatsdiploma (thans het bachelordiploma).

In de zaak nr. 6312 leidt de verzoeker een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, alsook van de beginselen van rechtszekerheid en vertrouwen. Hij doet gelden dat artikel 183 van de wet van 28 februari 2007, waarop de bestreden handeling steunt, van toepassing is op de situatie van personen die, zoals hij, op het ogenblik dat die wetgeving in werking is getreden reeds 60 studiepunten hadden behaald. Hij voert aan dat de wet, door voor die personen niet in een overgangsregeling te voorzien, hen op dezelfde wijze behandelt als de personen die, op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan, nog geen dienst hadden genomen of nog geen 60 studiepunten hadden behaald.

In de zaak nr. 6313 leidt de verzoeker een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de voormelde wet van 29 juli 1991 en van de beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en evenredigheid. Hij doet gelden dat de voormelde wet van 10 januari 2010 geen enkele overgangsbepaling bevat, zodat de onmiddellijke toepassing van de nieuwe regeling een discriminerend karakter vertoont, aangezien, op het ogenblik dat hij zijn studies van kandidaat-officier heeft aangevat, alsook op het ogenblik dat hij heeft beslist het tweede vormingsjaar voort te zetten, artikel 7 van de voormelde wet van 16 maart 2000 geen enkele verplichting oplegde tot terugbetaling van een deel van de tijdens de vorming geïnde wedde wanneer die vorming werd beëindigd nog vóór die was voltooid en voor zover de kandidaat-officier geen houder was van een kandidaatsdiploma (thans het bachelordiploma).

In zijn arresten merkt de Raad van State op dat het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 28/2002 van 30 januari 2002 volgde op de aanneming van de voormelde wet van 16 maart 2000. Het Hof heeft gesteld dat de wetswijziging in het verlengde lag van de reeds toepasselijke regeling die de kandidaten die tijdens hun vorming een diploma hebben behaald en de rendementsperiode niet in acht namen, onderwierp aan een verplichting tot terugbetaling van een deel van de vormingskosten. De Raad van State merkt op dat de nieuwe, bij de voormelde wet van 10 januari 2010 ingevoerde regeling tot gevolg heeft dat de kandidaten die niet zijn geslaagd voor hun vorming maar wel minstens 60 studiepunten hebben behaald, voortaan worden onderworpen aan een verplichting tot terugbetaling. Uit die nieuwe regeling vloeit voort dat een verbreking van de dienstneming als gevolg van een mislukking van de kandidaat die laatstgenoemde voortaan zal kunnen blootstellen aan een verplichting tot terugbetaling, hetgeen niet kan worden geanalyseerd als een eenvoudige verlenging van de vooraf bestaande regeling. De Raad van State merkt vervolgens op dat de nieuwe regeling kan worden toegepast op kandidaat-militairen die hun dienstneming hebben ondertekend vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, namelijk vóór 22 februari 2010, en dat, onder die kandidaten, sommigen reeds mogelijk 60 studiepunten hadden behaald op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet. Gelet op die verschillende mogelijke situaties is de Raad van State van mening dat de ontstentenis van overgangsbepalingen in het kader van de inwerkingtreding van artikel 13 van de voormelde wet van 10 januari 2010 verschillen in behandeling zou kunnen veroorzaken. Hij beslist derhalve de hiervoor weergegeven prejudiciële vragen te stellen.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoekers in de zaken nrs. 6310 en 6312

A.1.1. De verzoekers voor de Raad van State in de zaken nrs. 6310 en 6312 merken op dat de artikelen 5 en 13 van de wet van 10 januari 2010 in werking zijn getreden in de loop van hun tweede of derde (tweede *bis*) studiejaar aan de Koninklijke Militaire School (hierna : KMS). Terwijl de verplichting tot terugbetaling voordien afhankelijk was van het behalen van het diploma, vormt voortaan alleen het behalen van 60 studiepunten, hetgeen overeenstemt met een studiejaar, de grondslag voor een verplichting tot terugbetaling. Zij merken op dat artikel 183 van de wet van 28 februari 2007 en artikel 7 van de wet van 16 maart 2000, zoals ingevoerd bij artikel 13 van de wet van 10 januari 2010, op identieke wijze opgesteld, personen die, op het ogenblik van de inwerkingtreding van die bepalingen, reeds onder de gelding van de vroegere bepalingen bij het leger in dienst waren genomen, en de personen die na die inwerkingtreding bij het leger dienst hadden genomen, op dezelfde wijze behandelen. Die personen bevinden zich echter kennelijk in verschillende situaties. De dienstneming of de voortzetting van de studies wordt immers verschillend beoordeeld naargelang de verplichting tot terugbetaling plaatsheeft na het behalen van een academische titel na afloop van minstens drie studiejaar of reeds na het behalen van 60 studiepunten. Dat geldt des te meer daar de verzoekers dienst hebben genomen onder de gelding van de vroegere bepalingen en 60 studiepunten hebben behaald onder de gelding van die bepalingen. Zij hebben overigens niet beslist hun dienstneming te beëindigen.

A.1.2. Volgens de partijen dient, indien wordt aanvaard dat die beide categorieën van personen vergelijkbaar zijn, te worden beschouwd dat de nieuwe verplichting tot terugbetaling kennelijk onredelijke gevolgen heeft voor diegenen die dienst hadden genomen of reeds 60 studiepunten hadden behaald vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 januari 2010 en die de gevolgen van hun beslissingen niet konden voorzien. De wetgever kan, zonder de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en het beginsel van rechtszekerheid te schenden, niet *a posteriori* onvoorzienbare gevolgen koppelen aan de door die personen gestelde handelingen. Hoewel de wetgever vroegere teksten vermag te wijzigen of op te heffen door ze te vervangen door andere bepalingen, dient hij te voorzien in overgangsbepalingen wanneer de onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet op buitensporige wijze afbreuk zou doen aan publieke of particuliere belangen. De ongrondwettigheid van de in het geding zijnde bepaling blijkt duidelijk wanneer rekening wordt gehouden met het arrest van het Hof nr. 28/2002 van 30 januari 2002. De verzoekers voor de Raad van State hebben geen diploma of getuigschrift behaald. Zij hebben dus geen enkel voordeel gehaald uit de tijd bij de KMS, zij het op het vlak van vrijstellingen in het kader van hun huidige studies. Evenzo waren de gevolgen van de dienstneming en daarna van het behalen van studiepunten voor hen geenszins voorzienbaar.

A.1.3. De partijen merken ten slotte op dat geen onderscheid dient te worden gemaakt tussen de wedden die zijn geïnd vóór of na de inwerkingtreding van nieuwe bepalingen, aangezien de beoogde personen over hun dienstneming hebben beslist onder de gelding van de vroegere bepalingen en hun studies reeds enige tijd hadden aangevat. Van die personen kan niet redelijkerwijs worden verwacht dat zij, middenin een studiejaar en terwijl een of meer studiejaar reeds met vrucht waren beëindigd, de KMS verlaten teneinde het bedrag dat van hen zal worden gevorderd, te beperken. Dat geldt des te meer daar die personen, luidens de nieuwe bepalingen, de Staat in elk geval aanzienlijke bedragen verschuldigd zouden zijn. Bovendien zouden die personen elke kans kwijt zijn om te slagen voor hun jaar of voor hun studies, in welk geval zij hun loopbaan bij het leger zouden hebben kunnen voortzetten en de Belgische Staat geen enkel bedrag verschuldigd zouden zijn. De beoogde personen worden verzocht een aanzienlijk bedrag terug te betalen, verzoek dat vroeger niet bestond, terwijl zij geen enkel voordeel uit hun vorming hebben gehaald en voor de rest niet in staat zijn die vorming met name op geldelijk vlak te valoriseren.

Standpunt van de verzoekers voor de Raad van State in de zaken nrs. 6311 en 6313

A.2.1. De verzoeker voor de Raad van State in de zaak nr. 6311 merkt op dat van de twee prejudiciële vragen meer bepaald de eerste betrekking heeft op zijn situatie. De in het geding zijnde bepaling is in werking getreden terwijl hij reeds zijn tweede vormingsjaar had aangevat. Hij heeft wat hem betreft die vorming beëindigd vooraleer aan de examens van het tweede jaar deel te nemen.

De verzoeker voor de Raad van State in de zaak nr. 6313 is met grote onderscheiding geslaagd voor zijn eerste twee studiejaar aan de KMS. Hij heeft gekozen voor de optie mechanica (luchtmacht) als optie waarin hij zijn academische cursus wenste voort te zetten. Als eerste van zijn jaar diende hij bij voorrang de optie van zijn eerste keuze te verkrijgen. Dat was niet het geval omdat de optie mechanica is afgeschaft. Teneinde zijn cursus mechanica voort te zetten, heeft hij beslist de KMS te verlaten en een cursus mechanica voort te zetten aan de « Université catholique de Louvain ».

A.2.2. De verzoekers voor de Raad van State in de zaken nrs. 6311 en 6313 merken op dat de *ratio legis* van de in het geding zijnde wet verband houdt met het feit dat een studiejaar waarvoor men aan de KMS geslaagd is, kan worden gevaloriseerd binnen een andere onderwijsinstelling, aangezien, als gevolg van de wijzigingen die door de Bologna-hervorming aan het hoger onderwijs zijn aangebracht, de vordering in de studies wordt gemeten aan de hand van studiepunten. De partijen merken op dat die motivering volkomen losstaat van de rendementsverplichting die de verplichting tot terugbetaling verantwoordde. Het voormelde arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 28/2002 kan te dezen dus niet worden overgenomen. De partijen merken op dat het decreet van 31 maart 2004 « betreffende de organisatie van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de integratie in de Europese ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de universiteiten », bij de inwerkingtreding ervan, uitdrukkelijk heeft voorzien in overgangsbepalingen voor de studenten die reeds een studiecycclus hadden aangevat. Zij hebben hun cursus voortgezet op basis van de vroegere wetgeving.

A.2.3. De partijen merken op dat de onmiddellijke toepassing, zonder overgangsbepaling of zonder afwijkende bepaling, van de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling invoert in het nadeel van de studenten die hun militaire vorming hebben aangevat vóór de inwerkingtreding van de wet, die geen houder waren van het bachelordiploma en die ofwel 60 studiepunten hadden behaald, zoals de verzoeker voor de Raad van State in de zaak nr. 6311, ofwel nog geen 60 studiepunten hadden behaald, zoals de verzoeker in de zaak nr. 6313, die op dat ogenblik het eerste vormingsjaar volgde. Die studenten hebben niet meer de mogelijkheid om hun vorming te beëindigen vóór het behalen van hun bachelordiploma zonder de verplichting tot terugbetaling, terwijl zij die mogelijkheid wel hadden op het ogenblik dat zij de vorming bij het leger hebben aangevat. In tegenstelling tot de kandidaten die, met kennis van zaken, bij het leger dienst hebben genomen na de inwerkingtreding van de wet, moeten de kandidaten die vóór de inwerkingtreding van de wet dienst hebben genomen, tijdens hun dienstneming, een verstrenging van de regel inzake terugbetaling ondergaan. De verplichting tot gedeeltelijke terugbetaling geldt voor de wedden die zijn geëind sinds de aanvang van de vorming en niet alleen voor die welke zijn geëind sinds de inwerkingtreding van de nieuwe wet. De studenten die reeds 60 studiepunten hadden behaald bij de inwerkingtreding van de in het geding zijnde wet, zoals de verzoeker in de zaak nr. 6311, beschikken bovendien niet over de mogelijkheid om te ontsnappen aan de verplichting tot terugbetaling door hun studies stop te zetten, in tegenstelling tot de studenten die nog geen 60 studiepunten hebben behaald en kunnen beslissen de vorming te beëindigen alvorens die 60 studiepunten te behalen.

Volgens de partijen zijn de verschillen in behandeling niet verantwoord. De wetgever heeft niet gepreciseerd waarom de nieuwe wet rechtstreeks van toepassing moest worden gemaakt op de situaties die zijn ontstaan onder de gelding van de vroegere wet. De toepassing van de nieuwe wet op de kandidaten die hun vorming hebben aangevat vóór de inwerkingtreding van de wet, is in strijd met de beginselen van gewettigd vertrouwen en van rechtszekerheid en met het beginsel van gelijke behandeling. Hoewel de beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen de wetgever niet kunnen beletten een wet te wijzigen, vereisen zij dat rekening wordt gehouden met de bijzondere situatie van de burgers en hun gewettigde verwachtingen. Het Grondwettelijk Hof is reeds ertoe gebracht geweest verschillende wetswijzigingen af te keuren die afbreuk deden aan het beginsel van rechtszekerheid, gecombineerd met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Volgens de rechtspraak van het Hof zijn de beginselen van rechtszekerheid en van gewettigd vertrouwen met de voeten getreden, tenzij dwingende redenen van algemeen belang bestaan die de ontstentenis van een overgangsregeling kunnen verantwoorden. Te dezen is het beginsel van rechtszekerheid geschonden. Geen enkel element verantwoordt het verschil in behandeling onder de categorieën van studenten die in de prejudiciële vragen worden beoogd.

Standpunt van de tussenkomenende partij Joachim Lebrun

A.3.1. Joachim Lebrun verzoekt om tussen te komen in de procedure voor het Hof. Hij heeft een beroep ingediend bij de Raad van State om de nietigverklaring te vorderen van een koninklijk besluit waarbij hem de vrijstelling wordt geweigerd van de terugbetaling van een deel van de tijdens zijn vorming aan de KMS geïnde nettowedde. Aangenomen als kandidaat-beroepsofficier van de krijgsmacht op 1 september 2009 heeft hij die hoedanigheid verloren op 7 december 2013 wegens ontoereikende academische resultaten. Hij heeft de Raad van State verzocht aan het Grondwettelijk Hof prejudiciële vragen te stellen die vergelijkbaar zijn met de vragen die in de onderhavige zaak zijn gesteld. Zoals de andere betrokken verzoekers wordt hij geconfronteerd met een strengere wetgeving ten aanzien van de verplichting tot terugbetaling.

A.3.2. De tussenkomenende partij herinnert eraan dat het eigendomsrecht, het recht om over zijn wedde te beschikken en de economische en sociale rechten beoogd in artikel 23 van de Grondwet, alsook de algemene beginselen van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen deel uitmaken van de rechten en vrijheden waarover de Belgen beschikken krachtens artikel 11 van de Grondwet. Elke beperking van die rechten en algemene beginselen dient op restrictieve wijze te worden geïnterpreteerd. Het eigendomsrecht en het recht om over de geïnde wedde te beschikken, kan bovendien alleen in strikt noodzakelijke mate worden beperkt. In artikel 23 van de Grondwet is een *standstill*-clausule in het kader van de uitoefening van de economische en sociale rechten verankerd.

A.3.3. De verzoekers voor de Raad van State zijn geconfronteerd met een zeer ongunstige wijziging van hun statuut. Een dergelijke achteruitgang vormt een schending van de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, van het eigendomsrecht, van de algemene beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en niet-retroactiviteit en van het recht om over zijn wedde te beschikken, gewaarborgd bij artikel 3 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon. De *standstill*-verplichting gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet is eveneens geschonden. De partij verwijst naar het reeds aangehaalde arrest van het Hof nr. 28/2002, en merkt op dat de wetgever het statuut van de kandidaat-militairen nog minder aantrekkelijk heeft gemaakt en dat de in het geding zijnde bepaling een onredelijk karakter vertoont voor de kandidaten die zijn aangenomen vóór de inwerkingtreding van die nieuwe regeling, aangezien zij, bij hun aanneming, niet afwisten van het bestaan van een verplichting tot terugbetaling die kan oplopen tot 50 000 euro. De tussenkomenende partij merkt op dat de in het geding zijnde bepaling niet in het verlengde van de vroegere reglementering ligt, in tegenstelling tot die welke het Hof heeft getoetst in zijn arrest nr. 28/2002. De grondslag van de nieuwe verplichting is bijzonder consequent en dwingend, daar de verplichting tot terugbetaling 73 pct. van de tijdens de vorming betaalde nettowedden bedraagt. Het gelijkheidsbeginsel vereist dat diegenen die reeds dienst hadden genomen als kandidaat-militair van het actief kader onder de gelding van de vroegere wet niet op dezelfde wijze zouden worden behandeld als de kandidaten die dienst hebben genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en die bijgevolg perfect op de hoogte zijn van de gevolgen van het behalen van 60 studiepunten wat betreft de verplichting tot terugbetaling.

A.3.4. De tussenkomenende partij merkt ten slotte op dat tevergeefs wordt aangevoerd dat de Koning de kandidaat-militair die daarom verzoekt geheel of gedeeltelijk kan vrijstellen van de terugbetaling, aangezien uit de dossiers van de verzoekende partijen en van de tussenkomenende partij blijkt dat een dergelijk verzoek is verworpen. Volgens de bestreden besluiten worden in die verzoeken geen uitzonderlijke sociale redenen aangevoerd. Het gegeven van de wetswijziging tijdens de studies vormt geen dergelijke reden.

Standpunt van de Ministerraad

A.4.1. De Ministerraad merkt allereerst op dat de eerste prejudiciële vraag de hypothese beoogt van een kandidaat-officier die zich, bij de inwerkingtreding van de wet van 10 januari 2010, in het tweede of in het derde studiejaar bevindt en nog geen houder is van een diploma. De tweede vraag beoogt de hypothese van een kandidaat-officier die zich in het eerste studiejaar bevindt en nog geen 60 studiepunten heeft behaald bij de inwerkingtreding van de wet van 10 januari 2010. De Ministerraad is van mening dat tussen de twee vragen geen wezenlijk verschil bestaat en dat zij het voorwerp kunnen uitmaken van eenzelfde analyse.

A.4.2. Volgens de Ministerraad doet de wijziging bij de in het geding zijnde bepaling niet op buitensporige wijze afbreuk aan het beginsel van gewettigd vertrouwen. In de eerste plaats wordt bij de in het geding zijnde wet niet teruggekomen op het beginsel van de verplichting tot terugbetaling, dat reeds bestond onder de gelding van de wet van 16 maart 2000, aangezien daarbij enkel de voorwaarden worden versoepeld doordat die wet de termijn inkort vanaf welke de verplichting kan worden toegepast. Het Hof heeft het beginsel van die financiële verplichting geldig verklaard bij zijn voormelde arrest nr. 28/2002. De analyse van de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde wet toont aan dat de wetgever geen ander doel nastreeft en de wetgeving heeft willen aanpassen aan de nieuwe onderwijsomgeving, die voortaan toelaat een hogere vorming te valoriseren zodra 60 studiepunten zijn behaald. De gewettigde verwachtingen van een militair die studies aan de KMS aanvat, bestaan normaal gezien niet erin te ontsnappen aan een verplichting tot terugbetaling van een deel van de door de gemeenschap gedragen kosten teneinde hem toe te laten die vorming te verwerven, wanneer hij beslist zijn studies aan de KMS te onderbreken om een andere reden dan de medische ongeschiktheid. Aangezien de militair, toen hij zijn studies aanvatte, wist dat hij zich blootstelde aan een verplichting tot terugbetaling, worden zijn verwachtingen niet gedwarsboemd door het feit dat die verplichting geldt vanaf het behalen van 60 studiepunten in plaats van vanaf het behalen van een kandidaatsdiploma. De betwiste wijziging ligt dus in het verlengde van de vroeger bestaande reglementering. De Ministerraad verwijst bijgevolg naar het voormelde arrest nr. 28/2002, waarbij het Hof heeft geoordeeld dat het beginsel van rechtszekerheid en van gewettigd vertrouwen niet geschonden was.

A.4.3. De Ministerraad merkt ten slotte op dat, indien het Hof zou oordelen dat de onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet afbreuk doet aan de gewettigde verwachtingen van de kandidaat-militairen die een studiecycclus vóór de inwerkingtreding ervan hadden aangevat, uit de analyse van de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde wet blijkt dat in elk geval dwingende redenen van algemeen belang bestaan die verantwoordend dat de wetgever niet in overgangsbepalingen heeft voorzien.

De Ministerraad voert in dat opzicht het advies van de Raad van State met betrekking tot het wetsontwerp en de wijze waarop de dringende noodzakelijkheid is verantwoord, aan. De wetgever heeft rekening gehouden met het feit dat de leerlingen die de KMS verlaten, beschikken over een bepaald aantal studiepunten dat zij kunnen doen gelden in andere onderwijsinstellingen teneinde vrijstellingen te verkrijgen. De wetgever heeft zich ook gebaseerd op de vaststelling dat een zeker aantal leerlingen met opzet niet slagen vooraleer dat zij tot terugbetaling genoopt zijn en dat zij aldus een deel van hun studies laten betalen door Landsverdediging zonder de intentie te hebben officier te worden. De wetgever heeft het dus noodzakelijk geacht te voorzien in een wettelijk middel om een einde te maken aan die praktijk vóór het einde van het lopende academiejaar. Hij heeft ook rekening ermee gehouden dat die maatregel een gunstige budgettaire impact heeft.

Antwoord van de verzoekers in de zaken nrs. 6310 en 6312

A.5. De verzoekers in de zaken nrs. 6310 en 6312 onderstrepen dat de nieuwe verplichting tot terugbetaling die bij de in het geding zijnde bepaling is ingevoerd, niet bestaat in een eenvoudige aanpassing van de vroeger bestaande regeling, maar een grondige wijziging inhoudt van de situatie van de verzoekers die plots worden geconfronteerd met een verplichting waarin niet kon worden voorzien. De Raad van State merkt dat overigens op in het arrest waarin de prejudiciële vragen worden gesteld, wanneer hij preciseert dat de nieuwe regeling niet kan worden geanalyseerd als een eenvoudige verlenging van het voorheen bestaande systeem. De overwegingen van de Ministerraad beogen uitsluitend de situatie van een kandidaat die beslist zijn vorming te onderbreken om die voort te zetten in de privésector. De verzoekers hebben niet ervoor gekozen hun dienstneming te beëindigen; zij zijn geconfronteerd met de verbreking van die dienstneming en met de gevolgen die daaruit voortvloeien, gevolgen die niet voorzienbaar waren, zowel op het ogenblik waarop zij dienst hebben genomen als dat waarop zij 60 studiepunten hebben behaald.

Antwoord van de verzoekers in de zaken nrs. 6311 en 6313

A.6. De verzoekers in de zaken nrs. 6311 en 6313 merken allereerst op dat het onderscheid dat de Ministerraad maakt tussen de kandidaat-officieren die zich in het tweede of het derde studiejaar bevinden en diegenen die zich in het eerste studiejaar bevinden en die nog geen 60 studiepunten hebben behaald, niet blijkt uit de bewoordingen van de prejudiciële vragen. Die samenvatting van de prejudiciële vragen is niet juist. De Ministerraad stelt een kandidaat die 60 studiepunten heeft behaald aldus gelijk met een kandidaat van het tweede of het derde studiejaar, terwijl een kandidaat 60 studiepunten kan hebben behaald zonder te zijn ingeschreven in het tweede of het derde studiejaar.

De partijen merken overigens op dat de in het geding zijnde bepaling de toepasselijke regeling wijzigt en verstrengt. Het doel van de wetswijziging bestaat niet erin de voorwaarden voor de verplichting tot terugbetaling te versoepelen door de termijn vanaf welke de verplichting van toepassing kan zijn, in te korten. Integendeel, de wet breidt de verplichting tot terugbetaling uit tot alle kandidaten die hun dienstneming beëindigen na minstens 60 studiepunten te hebben behaald.

De Ministerraad preciseert overigens niet welke dwingende redenen van algemeen belang de ontstentenis van een overgangsbepaling zouden kunnen verantwoorden. De partijen betwisten overigens de verwijzing naar het advies van de Raad van State, aangezien de Raad van State geen advies heeft uitgebracht over de in het geding zijnde bepaling. De aangehaalde passage komt uit het verzoek om advies bij hoogdringendheid aan de Raad van State.

De Ministerraad preciseert overigens niet wat de omvang zou zijn van eventuele opzettelijke mislukkingen en de impact van die mislukkingen op de begroting van de Staat. Die mislukkingen kunnen weliswaar verantwoorden dat de voorwaarden voor de terugbetaling zijn herzien. Niets verantwoordt echter dat in geen enkele overgangsbepaling is voorzien voor de kandidaten die hun vorming vóór de wetswijziging hadden aangevat. Het is de ontstentenis van een overgangsbepaling die leidt tot een onverantwoord verschil in behandeling. In elk geval kunnen de budgettaire motieven, indien die worden aangetoond, op zich het verschil in behandeling niet verantwoorden. Het Grondwettelijk Hof en de internationale rechtscolleges hebben immers herhaaldelijk geoordeeld dat een onderscheiden behandeling niet kan worden verantwoord door louter budgettaire redenen.

Antwoord van de tussenkomenende partij

A.7. De tussenkomenende partij betwist allereerst het onderscheid dat de Ministerraad maakt ten aanzien van de twee prejudiciële vragen. De tussenkomenende partij merkt vervolgens op dat de onevenredigheid als gevolg van de in het geding zijnde bepaling duidelijk wordt geïllustreerd door de vaststelling dat de kandidaat-officieren nu gehouden zijn tot een verplichting tot terugbetaling van 40 000 euro tot meer dan 50 000 euro. De tussenkomenende partij betwist bijgevolg het feit dat de in het geding zijnde bepaling in het verlengde ligt van de vroegere reglementering. Het betreft een nieuwe verplichting die onevenredig is voor diegenen die hun vorming hadden aangevat vóór de bekendmaking van de nieuwe wet. Meerdere kandidaat-officieren, zoals de tussenkomenende partij, hebben overigens niet ervoor gekozen hun vorming te onderbreken. Het is de overheid die deze heeft onderbroken als gevolg van een vastgestelde mislukking. De kandidaat heeft dus de beslissing van een definitieve mislukking tegen zijn zin ondergaan.

De tussenkomenende partij betwist overigens het feit dat er dwingende motieven van algemeen belang zouden bestaan. Aan het algemeen belang zijn overigens beperkingen verbonden die verband houden met de artikelen 10, 11, 16 en 23 van de Grondwet, de algemene beginselen van rechtszekerheid, gewettigd vertrouwen en niet-retroactiviteit en het recht om over zijn wedde te beschikken.

Antwoord van de Ministerraad

A.8. De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid van de memorie tot tussenkomst van Joachim Lebrun. Die memorie berust op een juridische argumentatie die verschilt van die welke is uiteengezet in de samengevoegde zaken nrs. 6310 tot 6313. De tussenkomenende partij voert immers aan dat de in het geding zijnde bepaling in strijd zou zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gecombineerd met het beginsel van rechtszekerheid, maar ook met de artikelen 16 en 23 van de Grondwet, het eigendomsrecht, het beginsel van niet-retroactiviteit en het recht om over de wedde te beschikken, gewaarborgd bij artikel 3 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling en de context ervan

B.1. Artikel 13 van de wet van 10 januari 2010 « tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel » vervangt artikel 7 van de wet van 16 maart 2000 « betreffende het ontslag van bepaalde militairen en de verbreking van de dienstneming of wederdienstneming van bepaalde kandidaat-militairen, de vaststelling van de rendementsperiode en het terugvorderen door de Staat van een deel van de door de Staat gedragen kosten voor de vorming en van een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden » door de volgende bepaling :

« Art. 7. Is er toe gehouden om een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden terug te betalen, elke kandidaat wiens dienstneming of wederdienstneming verbroken wordt wegens een andere reden dan wegens medische ongeschiktheid, die ophoudt kandidaat-militair van het actief kader te zijn en die :

1° hetzij, in de hoedanigheid van kandidaat-beroepsofficier, ten minste 60 studiepunten heeft behaald in de Koninklijke Militaire School of in een andere instelling van het hoger onderwijs;

2° hetzij, in de hoedanigheid van kandidaat-beroepsonderofficier, het diploma van secundair onderwijs of een gelijkwaardig diploma of getuigschrift heeft behaald in de Koninklijke School voor Onderofficieren.

De bepaling bedoeld in het eerste lid is niet toepasselijk :

1° op de militair heropgenomen in zijn oorspronkelijk kader, tenzij hij de hoedanigheid van militair van het actief kader verliest binnen een periode die op de datum van zijn heropneming begint en gelijk is aan anderhalve maal de duur van de vorming gevolgd in de hoedanigheid bedoeld in het eerste lid, 1° of 2°;

2° op de kandidaat-militair, die geen achttien jaar oud is, die de hoedanigheid van kandidaat verliest ingevolge de verklaring van de periode van oorlog.

De vergoeding bedraagt 73 % van de netto uitbetaalde wedden tijdens de vorming in de hoedanigheid bedoeld in het eerste lid, 1° of 2°. De terugbetaling bedoeld in het tweede lid, 1°, wordt evenwel berekend volgens de bepaling bedoeld in artikel 4, eerste lid ».

B.2. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 januari 2010 blijkt dat de wetgever rekening heeft gehouden met de wijzigingen die door de Bologna-hervorming aan het hoger onderwijs werden aangebracht, om de terugbetalingsverplichting met betrekking tot de opleidingsperiode aan te passen :

« Sinds de wijzigingen die aan het hoger onderwijs aangebracht werden door de Bologna-hervorming wordt de vooruitgang in de studies gemeten met behulp van studiepunten (ECTS) : de leerlingen die de Koninklijke Militaire School verlaten, beschikken, vanaf het einde van het eerste jaar, over studiepunten die ze kunnen laten gelden in een al dan niet universitaire instelling van het hoger onderwijs, om er vrijstellingen te krijgen.

Zestig studiepunten komen overeen met één studiejaar : de terugbetaling van een gedeelte van de wedde wordt bijgevolg pas geëist vanaf het tweede studiejaar. De mislukking in de loop of op het einde van het eerste jaar wordt beschouwd als een oriëntatievergissing van betrokkene, waarvan het *a posteriori* blijkt dat de keuze in de Koninklijke Militaire School te studeren niet met zijn verwachtingen of zijn bekwaamheden overeenstemt » (*Parl. St.*, Kamer, 2009-2010, DOC 52-2314/001, p. 10).

De dringende noodzaak van die wijziging is als volgt verantwoord :

« Er werd vastgesteld dat een aantal leerlingen zich opzettelijk laten mislukken alvorens door het actueel systeem gehouden te zijn tot de terugbetaling van een deel van de tijdens hun vorming genoten wedden. Zodoende laten ze een gedeelte van hun studie door Defensie betalen, zonder de bedoeling te hebben officier te worden. Het is noodzakelijk om het wettelijk middel te creëren om een einde te stellen aan deze praktijk vóór het einde van het lopende academiejaar » (*ibid.*, p. 63).

De positieve budgettaire impact van de maatregel is ook onderstreept (*ibid.*).

De wetgever was dus van mening dat het « logisch [is] om de rendementsverplichting in te voeren na het slagen in dit eerste jaar in plaats van na het behalen van de bachelor » (*Parl. St.*, Kamer, 2009-2010, DOC 52-2314/003, p. 6).

Ten aanzien van het belang van de tussenkomende partij

B.3.1. De tussenkomende partij heeft bij de Raad van State een beroep ingesteld om de nietigverklaring te vorderen van een koninklijk besluit waarbij haar de vrijstelling wordt geweigerd van de terugbetaling van een deel van de tijdens haar vorming aan de Koninklijke

Militaire School genoten nettowedde. Zij heeft de Raad van State verzocht aan het Grondwettelijk Hof prejudiciële vragen te stellen die vergelijkbaar zijn met de vragen die in de thans voorliggende zaak zijn gesteld.

B.3.2. De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid van de memorie van tussenkomst, die zou berusten op een juridische argumentatie die verschilt van die welke in de thans voorliggende zaken is uiteengezet.

B.3.3. De partijen die verwickeld zijn in een analoge procedure en die het afdoende bewijs leveren van het rechtstreekse gevolg dat het antwoord dat het Hof op een prejudiciële vraag zal geven, voor hun persoonlijke situatie kan hebben, doen op die wijze blijken van een belang om voor het Hof tussen te komen.

B.3.4. Het verzoek tot tussenkomst is ontvankelijk.

Ten aanzien van de prejudiciële vragen

B.4.1. De Raad van State stelt aan het Hof vragen over de bestaanbaarheid van artikel 7 van de voormelde wet van 16 maart 2000, zoals het is vervangen bij artikel 13 van de voormelde wet van 10 januari 2010, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het beginsel van rechtszekerheid, in zoverre die bepaling op dezelfde manier geldt, enerzijds, voor de kandidaat-militairen van het actief kader die in het leger dienst hadden genomen onder de gelding van de vroegere wet en die, op het ogenblik van de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling, al (eerste prejudiciële vraag) dan niet (tweede prejudiciële vraag) reeds 60 studiepunten hadden behaald in de Koninklijke Militaire School, en, anderzijds, voor de kandidaat-militairen van het actief kader die dienst hebben genomen na de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling, en in zoverre de gedeeltelijke terugbetaling zonder onderscheid betrekking heeft op de wedden die een kandidaat-militair heeft ontvangen vóór en na de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling.

B.4.2. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vragen blijkt dat alleen artikel 7, eerste lid, 1°, van de wet van 16 maart 2000, zoals het is vervangen bij artikel 13 van de wet van 10 januari 2010, wordt beoogd, in zoverre het betrekking heeft op studiepunten die werden behaald in de Koninklijke Militaire School.

B.4.3. Uit de motivering van de verwijzingsbeslissingen blijkt dat de verzoekende partijen voor de Raad van State allen in het leger dienst hebben genomen vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling en dat de verzoekende partijen in de zaken nrs. 6310, 6311 en 6312 vóór die inwerkingtreding reeds 60 studiepunten hadden behaald in de Koninklijke Militaire School, tenzij de verzoekende partij in de zaak nr. 6313, harerzijds, enkele maanden na de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling die 60 studiepunten heeft behaald.

B.5.1. Bij zijn arrest nr. 28/2002 van 30 januari 2002 heeft het Hof geoordeeld :

« De verplichting om een deel van de tijdens de vorming ontvangen wedden terug te betalen is verantwoord als tegenprestatie voor het voordeel dat de militairen halen uit de opleiding die zij op kosten van de gemeenschap hebben genoten. Die maatregel strekt er eveneens toe te vermijden dat een met het oog op het algemeen belang gedane investering van haar doelstelling wordt afgewend, die erin bestaat in de nodige kaders van het leger te voorzien » (B.4.3).

B.5.2. Uit de in B.2 aangehaalde parlementaire voorbereiding blijkt dat de in het geding zijnde bepaling de terugbetalingsverplichting, die voordien gelinkt was aan het behalen van een diploma, uitbreidt door die verplichting op te leggen zodra ten minste 60 studiepunten worden behaald in de Koninklijke Militaire School, gelet op de hervorming van het hoger onderwijs, die het mogelijk maakt die studiepunten te valoriseren in een andere instelling voor hoger onderwijs en er vrijstellingen te verkrijgen. De terugbetalingsverplichting blijft dan ook verantwoord als tegenprestatie voor een voordeel dat de kandidaat-militairen van het actief kader halen uit de opleiding die zij op kosten van de gemeenschap hebben genoten.

B.6. Uit de in B.2 aangehaalde parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling blijkt dat, om een einde te maken aan praktijken die in strijd zijn met de doelstelling van de wetgever en om budgettaire redenen, de wetgever de kandidaten heeft willen beogen die hun opleiding in de Koninklijke Militaire School waren begonnen vóór de inwerkingtreding van de wet.

De in het geding zijnde bepaling onderwerpt de kandidaat-militairen van het actief kader die vóór de inwerkingtreding ervan 60 studiepunten hadden behaald of die deze hebben behaald aan het eind van het lopende academiejaar, bijgevolg aan de verplichting om een gedeelte van de tijdens de opleiding genoten wedden terug te betalen, terwijl zij op het ogenblik van hun dienstneming in het leger of op het ogenblik dat zij 60 studiepunten behaalden, niet konden voorzien dat het behalen van die studiepunten hen aan de terugbetalingsverplichting zou onderwerpen.

B.7.1. De wijziging van een wet impliceert noodzakelijkerwijze dat de situatie van diegenen die waren onderworpen aan de vroegere wet, verschillend is van de situatie van diegenen die zijn onderworpen aan de nieuwe wet. Een dergelijk verschil in behandeling is op zich niet strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Indien de wetgever een beleidswijziging noodzakelijk acht, vermag hij te oordelen dat die onmiddellijk ingaat en is hij in beginsel niet ertoe gehouden in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn slechts geschonden indien de ontstentenis van een overgangsmaatregel tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan.

B.7.2. Doordat de in het geding zijnde bepaling in het verlengde ligt van de regeling vervat in artikel 7, gewijzigd bij de in het geding zijnde bepaling, en artikel 16 van de voormelde wet van 16 maart 2000, die de kandidaat-militair die een diploma van kandidaat behaalt aan de terugbetalingsverplichting onderwerpen, en doordat zij rekening houdt met een voordeel dat het gevolg is van de hervorming van het hoger onderwijs, die het mogelijk maakt de vanaf het eerste jaar behaalde studiepunten te valoriseren zonder te moeten wachten tot een diploma wordt behaald, legt zij aan degenen die vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling in het leger dienst hebben genomen een verplichting op die niet zonder redelijke verantwoording is, en doet zij niet op buitensporige wijze afbreuk aan hun rechtmatige verwachtingen.

B.7.3. Aangezien de terugbetalingsverplichting gelinkt is aan het voordeel verkregen door de valorisering van de studiepunten, was de wetgever evenmin ertoe gehouden onder de wedden ontvangen door de kandidaat-militairen een verschil in behandeling te maken naargelang zij hun wedden vóór of na de inwerkingtreding van de in het geding zijnde bepaling hebben ontvangen.

B.7.4. Bovendien bedraagt, luidens het tweede lid van de in het geding zijnde bepaling, de terug te betalen vergoeding niet de volledige wedde, maar wordt zij beperkt tot 73 pct. van de netto uitbetaalde wedden gedurende de vorming.

Daarenboven voorziet artikel 8 van de voormelde wet van 16 maart 2000 erin dat wegens uitzonderlijke sociale redenen de Koning de militair die erom verzoekt, bij gemotiveerde beslissing, kan vrijstellen van de gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de opleidingskosten en van de tijdens de vorming genoten wedden. De wet kent de Koning de bevoegdheid toe om uit te maken wat in elk individueel geval onder « uitzonderlijke sociale redenen » moet worden begrepen.

B.7.5. Rekening houdend met het bovenstaande kan de terugbetalingsverplichting waarin is voorzien bij de in het geding zijnde bepaling niet worden beschouwd als een verplichting waarvan de gevolgen niet evenredig zijn met de door de wetgever nagestreefde doelstellingen.

B.8. De prejudiciële vragen dienen ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 7 van de wet van 16 maart 2000 « betreffende het ontslag van bepaalde militairen en de verbreking van de dienstneming of wederdienstneming van bepaalde kandidaat-militairen, de vaststelling van de rendementsperiode en het terugvorderen door de Staat van een deel van de door de Staat gedragen kosten voor de vorming en van een gedeelte van de tijdens de vorming genoten wedden », zoals het is vervangen bij artikel 13 van de wet van 10 januari 2010 « tot instelling van de vrijwillige militaire inzet en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het militair personeel », schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 8 december 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels